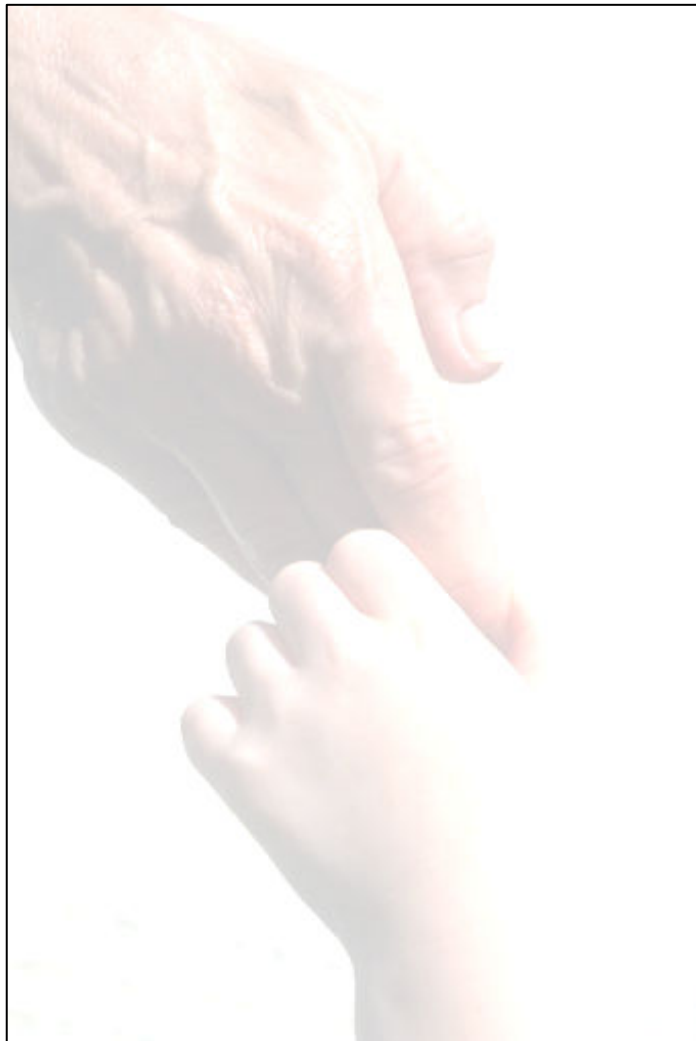

Onze Zorgbreedte

Inhoud:

Inleiding	pagina	3
1. Omschrijving zorgstructuur	pagina	4
1.1 Onze structuur staat niet op zichzelf		
1.2 De zorgstructuur op Het Erf		
1.3 Het algemene draaiboek		
2. Algemeen protocollen	pagina	8
2.1 Pestprotocol		
2.2 Ontwikkeling kleuters		
2.3 Technisch lezen en spelling		
2.4 Woordenschat en luisteren		
2.5 Rekenen		
2.6. Ontwikkelingsvoorsprong		
3. Draaiboek voor complexe problemen	pagina	13
4. Systematische leerlingbespreking	pagina	16
5. Contacten met de ouders	pagina	17
6. Bevoegdheden en verantwoordelijkheden	pagina	18
6.1 Taken intern begeleider		
6.2 Taken remedial teacher		
6.3 Taken groepsleerkracht		
6.4 Taken directeur		

Inleiding

De missie van Het Erf is: "Het gezamenlijke team van Het Erf en de Brede Wijkvoorziening streeft ernaar alle kinderen vanuit een veilig pedagogisch klimaat een ontwikkeling te bieden die de hele persoon betreft en waarbij de christelijke identiteit uitgangspunt is".

Daarom staan we voor de uitdaging een zorgsysteem te ontwikkelen dat er toe bijdraagt dat we alle leerlingen op onze school optimale zorg kunnen bieden. Dit geldt zowel voor kinderen met een ontwikkelingsachterstand als voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong. We moeten echter niet de pretentie hebben alle leerlingen op onze school binnen de basisschoolboot te kunnen houden.

Dit betekent dat sommige kinderen op een andere vorm van basisonderwijs beter tot hun recht komen. Het moet wel onze voortdurende zorg zijn om zorgleerlingen de tijd die ze op onze school zitten op adequate wijze hulp te kunnen bieden en te begeleiden.

Om dit te bereiken, hebben we elkaar nodig. Natuurlijk doe je voor de klas je best om de leerlingen de zorg te bieden die zij nodig hebben. Maar in elke klas zitten wel een paar leerlingen die speciale zorg nodig hebben. Jouw kennis en inzet kunnen op een bepaald moment tekort schieten. Door het ontwikkelen van een zorgstructuur breng je samenhang aan tussen de zorg die in de verschillende groepen en op de verschillende niveaus geboden wordt en maak je van de zorg van de leerkracht een gezamenlijke zorg.

1. Zorgstructuur: begripsomschrijving

Onder een zorgsysteem verstaat de inspectie:

"een systeem bestaande uit een cyclisch geheel van componenten die ervoor zorgdragen dat leerlingen met extra onderwijsbehoeften tijdig worden gesignaleerd, gediagnosticeerd, geremedieerd en geëvalueerd. Dit alles wordt vastgelegd in een handelingsplan."

Op grond hiervan vindt differentiatie plaats, door de inspectie opgevat als:

"het bewust aanbrengen van verschillen in onderwijsaanbod, leer- en hulpmiddelen, instructie- en verwerkingsmogelijkheden tussen leerlingen van de school op basis van verschillen in prestaties van de leerlingen."

Er is in de optiek van de inspectie sprake van een systeem als er voor de onderdelen signaleren tot en met evalueren vaste procedures bestaan. Deze procedures (draaiboeken) dragen bij aan het garanderen van het ononderbroken ontwikkelingsproces van de leerling. Het voordeel van dergelijke procedures is ook dat ze groepsoverstijgend en bindend zijn. Zodoende bevorderen ze de samenhang van de leerlingenzorg op een school.

Leerlingenzorg mag niet staan of vallen met de man of vrouw voor de klas, maar dient op de eerste plaats een goed doordacht systeem te zijn, vastgelegd in procedures, groepsoverstijgend en bindend.

1.1 onze zorgstructuur staat niet op zichzelf

Onze school is een onderdeel van het Samenwerkingsverband Veenendaal. Binnen dit SWV trachten de scholen gezamenlijk vorm te geven aan een continuüm van zorg waarin de verschillende vormen van leerlingenzorg in het basis- en speciaal onderwijs (naadloos) op elkaar aansluiten. De scholen binnen het SWV maken duidelijke procedurele afspraken met elkaar over de invulling van het continuüm van zorg. Zo wordt duidelijk welke routes men met een leerling kan afleggen voordat er sprake is van aanmelding bij het speciaal basisonderwijs.

Het continuüm van zorg wordt uitgewerkt naar verschillende zorgniveaus:

Zorgniveau	Omschrijving
Niveau 1	Extra zorg in de groep door leerkracht; pre-(PT), reteaching (RT) onderwijs op maat
Niveau 2	Zorg buiten de groep door RT-er
Niveau 3	Zorg in de school m.b.v. externe deskundigen zoals SBD en AB
Niveau 4	Zorg buiten de school door plaatsing in SBO of plusklas-hulp door logopedie, Buurtnetwerk, WSNS

1.2 de zorgstructuur op het Erf

Om ervoor te zorgen dat elke leerling ook daadwerkelijk de zorg krijgt die hij nodig heeft, dat er zo vroeg mogelijk op zijn onderwijsbehoeften wordt afgestemd, is het systematisch volgen van leerlingen, zowel op cognitief als op sociaal-emotioneel gebied, een voorwaarde. Problemen moeten we zo vroeg mogelijk onderkennen. Dit onderkennen is geen doel op zich. Het gaat erom dat we in ons onderwijs het kind zo optimaal mogelijk kunnen stimuleren in hun ontwikkeling.

In de afgelopen jaren hebben we als basisonderwijs een aardige deskundigheid opgebouwd in het signaleren van leer- en gedragsproblemen. Een zorgsysteem omvat echter ook afspraken op schoolniveau met betrekking tot het signaleren, diagnosticeren, remediëren en evalueren. Wanneer

moet de leerkracht daadwerkelijk ingrijpen? En wanneer beschouwen we iets niet alleen meer als de verantwoordelijkheid van de leerkracht, maar als de verantwoordelijkheid van de school? Welke richtlijnen en procedures hanteren we dan?

zorg op niveau 1

In de groepen streven we naar het realiseren van actief onderwijs. Dat is onderwijs dat afgestemd is op de (individuele) verschillende mogelijkheden en eventuele specifieke behoeften van in principe alle kinderen. Een leerkracht die actief onderwijs geeft, houdt rekening met verschillen in onderwijsbehoeften tussen leerlingen en anticipeert hierop. Actief onderwijs heeft daarmee een preventief karakter.

Belangrijke pijlers van actief onderwijs zijn:

- * goed klassenmanagement;
- * differentiatie
- * effectieve instructie;
- * diagnosticerend onderwijzen;
- * een goed pedagogisch klimaat;
- * bieden van goede sociale ondersteuning;
- * aparte leerroutes in de bovenbouw;
- * het systematisch volgen van leerlingen.
- * handelingsplannen voor pre- en reteaching;
- * evaluatie om de 6 tot 8 weken van het HP

Om goed actief onderwijs te kunnen geven, is het nodig dat we nieuwe vaardigheden aanleren en onze kennis en deskundigheid vergroten. Als team laten we ons daarom bijscholen. Nascholing heeft bij ons op school hoge prioriteit. We zien ons zelf als een lerende organisatie. In samenhang met deze nascholing vindt er ook heel gericht klassenconsultatie plaats, in het begin door extern deskundigen, later door de interne begeleider(s). Een ander middel waardoor we de nascholing handen en voeten (kunnen) geven binnen de groep is collegiale consultatie en het regelmatig in subgroepen bespreken van leerlijnen en leerproblemen. Ook deze twee zaken willen we geleidelijk gaan invoeren op onze school. Dit alles onder het motto: onderwijzen doe je niet alleen.

zorg op niveau 2

Als bij evaluatie van de zorg op niveau 1 blijkt dat de zorg onvoldoende resultaten oplevert, dan wordt de leerling aangemeld d.m.v. het aanmeldingsformulier voor rt buiten de groep. In overleg met de ib-er wordt besloten tot het al of niet plaatsen van de leerling in de rt buiten de groep. Voortdurend is er sprake van wisselwerking tussen groepsleerkracht en interne begeleider/rt-er. Hoewel de leerkracht naar aanleiding van toetsgegevens zeer regelmatig contact heeft met de interne begeleider, krijgt de leerlingenzorg op schoolniveau ook gestalte door het systematisch voeren van leerlingbesprekingen.

zorg op niveau 3

Wanneer de zorg op niveau 1 en 2 te weinig resultaat oplevert, dan komen we op zorgniveau 3. Dat betekent dat externe deskundigen worden ingeschakeld, zoals de SBD, logopedie ambulante begeleiders van diverse instanties. Zij kunnen ons helpen in de diagnosticering, advisering en begeleiding.

Voor de onderzoeken en begeleiding van de SBD hebben we een x-aantal uren per jaar tot onze beschikking. Dit hele gebeuren kan zowel op het individuele niveau van het kind als wel op het niveau van de groep plaatsvinden.

zorg op niveau 4

Het schema uit hoofdstuk. 3 maakt duidelijk dat zorgniveau 4 in zicht komt na de speciale zorgprocedure binnen de school. Blijkt in de evaluatiefase zoals beschreven in 4.2 en 4.3 dat we op school niet op adequate wijze kunnen voldoen aan de hulpvraag van de betreffende leerling, dus dat de zorgcapaciteit van onze school ontoereikend is, dan starten we de verwijzingsprocedure door de leerling aan te melden bij de Permanente Commissie Leerlingenzorg van ons samenwerkingsverband.

1.3 het algemene draaiboek signaleren tot en met het evalueren

Bij het proces van signaleren t/m evalueren dienen we onderscheid te maken tussen enkelvoudige en meervoudige problemen. Het onderstaande geldt in hoofdzaak voor enkelvoudige problemen. Doen er zich op meerdere vak- en vormingsgebieden 'significante' problemen voor, waardoor de situatie ontstaat dat de leerling op verschillende cruciale vak-/vormingsgebieden een speciale, orthodidactische benadering nodig heeft, dan is het niet zinvol en werkbaar om per vak-/vormingsonderdeel een handelingsplan op te stellen, maar dienen we een andere werkwijze te hanteren. Hier komen we op terug.

Signaleren

Signalering vindt primair plaats binnen de groep, door de betreffende leerkracht. Deze heeft hiertoe beschikking over methodegebonden en methode-onafhankelijke (CITO) toetsen/observatielijsten op het gebied van rekenen, taal, spelling, (begrijpend) lezen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling.

Secundair: de IB-er signaleert a.d.h.v. de toetsuitslagen en d.m.v. de groepsbesprekingen en zorgbesprekingen (na elk RT-blok)

Signalering vindt ook plaats op schoolniveau. Met name de methode-onafhankelijke toetsen vormen hiervoor het uitgangspunt. Het managementteam is verantwoordelijk voor het signaleren op schoolniveau. Signalering op *schoolniveau* vindt plaats ten behoeve van het onderwijskundig management.

Diagnosticeren

Diagnosticering gebeurt door de leerkracht, eventueel samen met de interne begeleider.

De IB-er dient zich op dit gebied steeds verder te professionaliseren. De diagnosticering is het fundament voor het groeps- of individuele handelingsplan. Tijdens deze fase wordt duidelijk waar het kind stagneert en waarom het stagneert. De onderwijsbehoefte en/of sociaal-emotionele behoefte van de leerling wordt zichtbaar. De diagnosticering moet uitmonden in een duidelijk geformuleerde "hulpvraag".

Diagnosticering op *school niveau* wordt door het MT gedaan.

Remediëring

Op grond van de diagnose stelt de interne begeleider samen met de groepsleerkracht vast wat de mogelijkheden van dit kind/de groep zijn. Vervolgens worden er doelen en tussendoelen ontwikkeld. Waar mogelijk vertonen deze nauwe relatie met de minimum- of basisdoelen van de betreffende methode. De doelen dienen uiteindelijk afgeleide te zijn van de kerndoelen.

In het handelingsplan wordt duidelijk wat de specifieke onderwijsbehoefte van het kind/de groep is, welke doelen behaald moeten worden binnen welke termijn, hoe en waar deze doelen gerealiseerd worden, welk tijdpad gehanteerd wordt ter realisering van de doelen. Individuele handelingsplannen worden opgesteld voor een periode van ongeveer zeven weken.

Groepshandelingsplannen worden opgesteld voor een periode van ongeveer 3 maanden.

De leerkracht is ook verantwoordelijk voor het correct en zorgvuldig uitvoeren van het handelingsplan, ook als dit uitgevoerd wordt door een derde (rt-er, onderwijsassistent). Heel belangrijk in deze fase is de sociale ondersteuning van de zorgleerling. Straal naar het kind vertrouwen uit, geef het perspectief, laat het merken dat je in hem of haar gelooft.

Op *schoolniveau* kan het uitmonden in extra nascholing, coaching.

Evaluatie

Heel algemeen stellen we dat elke leerkracht regelmatig zijn onderwijs evalueert. De leerkracht ontwikkelt hierbij zo'n professionele houding dat hij bij leer- en gedragsproblemen nadrukkelijk zijn eigen leerkrachtgedrag aan de orde stelt en de oorzaak niet enkel zoekt in kind- of omgevingsfactoren.

Groepshandelingsplannen worden uiterlijk na drie maanden geëvalueerd, individuele handelingsplannen na ongeveer zeven weken. Ook tussentijds kunnen handelingsplannen bijgesteld worden, bijvoorbeeld omdat de leerkracht merkt dat het doel te hoog gegrepen is of al veel eerder bereikt wordt. Evaluatie vindt hoofdzakelijk plaats door groepsleerkracht en r.t.-er. De uitslag van de evaluatie wordt schriftelijk vastgelegd. Op grond van de evaluatie wordt het handelingsplan bijgesteld.

2. Algemene protocollen

2.1 Pestprotocol

Het pestprotocol is gericht op een curatieve aanpak. Graag willen wij ook preventief werken aan een goede opbouw van de sociale vaardigheden, waarbij de vaardigheden om met emoties om te gaan ook worden getraind.

We zullen ook de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen systematisch gaan volgen door middel van de SCOL-LVS. Deze LVS wordt ook geanalyseerd, en samen met de IB-er bekeken. Deze analyse kan leiden tot een groepshandelingsplan. Dit heeft alles te maken met de uitgangspunten van ons onderwijs: niet alleen kennis, ook vorming! En vooral ook veiligheid. We bieden de leerlingen in de onderbouw de Doos vol gevoelens aan, waarin allerlei onderwerpen aan bod komen die te maken hebben met sociaal-emotionele vorming. Daarnaast hebben wij de methode Klets en "kinderen en hun sociale talenten". Deze laatste methode is op het Speelkwartier in gebruik en daar werken alle groepen mee.

Algemeen:

- Preventief: er wordt aan het begin van het schooljaar een serie lessen gegeven over sociale vaardigheden
- 2x per jaar nemen we de pesttest af, incidenteel een sociogram
- een LVS van de sociaal-emotionele ontwikkeling wordt 1 keer per jaar (in oktober) voor alle kinderen ingevuld, voor de risicoleerlingen in maart nog een keer.

Stap 1: Signalering

De signalering kan op verschillende manieren gebeuren:

- De ouders melden het pesten
- De leerling meldt het pesten
- De medeleerlingen melden pestgedrag
- De leerkracht merkt het pesten op (zie lijst van signalen die kunnen duiden op pesten)
- Uit de pesttest en/of sociogram komt pestgedrag naar voren.

Stap 2: Diagnosticering

5 sporen-aanpak (aandacht aan de pester, het gepeste kind, de ouders van beide leerlingen en de groep meelopers). Hierbij kan de IB-er betrokken worden.

1. Uit gesprekken met de gepeste leerling moet duidelijk worden gemaakt of er echt sprake is van pesten of dat het een ongelukkige manier van plagen is. (spoor 1)
2. Hierop volgt een gesprek met de pester. (spoor 2)

Blijkt uit de gesprekken dat er geen sprake is van pesten, dan stopt hier de interventie. Is er wel sprake van pesten, dan:

3. een gesprek met de ouders van het gepeste kind. (spoor 3)
4. en een gesprek met de ouders van de pester. (spoor 4)
5. Een gesprek met de groep is ook noodzakelijk, in verband met de groep meelopers (die zijn er eigenlijk altijd). (spoor 5)
6. De LVS van de soc.emot. ontwikkeling van de kinderen wordt extra onder de loep genomen. Daaruit kan een keuze worden gemaakt welke onderdelen wellicht extra aangeleerd c.q. getraind kunnen worden voor het gepeste kind, maar ook van de pester en eventuele andere betrokkenen.

Stap 3: Plan van aanpak

5 sporen-aanpak: (aandacht aan de pester, het gepeste kind, de ouders van beide kinderen en de groep meelopers)

- Aan iedereen wordt duidelijk gemaakt dat pesten hier op school niet kan en mag. Dit geldt ook voor de kinderen als ze elkaar buiten school tegenkomen.

- Met de pester worden hier duidelijke afspraken over gemaakt, nl dat het gepeste kind elk pestgedrag moet melden bij de leerkracht.
- Met de groep worden deze afspraken toegelicht dat er onderling niet gepest mag worden en dat pesten altijd gemeld moet worden bij de leerkracht.
- Ook wordt de groep meelopers geholpen met wat zij kunnen doen als er toch wordt gepest. Hiervoor kunnen extra lessen noodzakelijk zijn.
- In de gesprekken met de ouders zal ook duidelijk gemaakt worden wat zij eraan kunnen doen om hun kind te helpen. Ook hiervoor biedt de methode voldoende handreiking: hoe maken zij hun kind weerbaarder.
- Daarnaast worden geregeld gesprekjes met het gepeste kind gehouden, om feeling te houden hoe het nu verder gaat.
- Ouders zullen ook direct contact met de school moeten opnemen als er toch gepest wordt.
- Daarnaast zullen er extra lessen gegeven worden om bepaalde vaardigheden te versterken.

Evaluatie

- In het begin wordt elke dag even gevraagd aan het gepeste kind hoe het is gegaan, totdat je weet dat het kind uit zichzelf naar je toe zal komen.
- Af en toe wordt in de groep ook even gevraagd hoe het gaat.
- Pas wanneer het goed gaat wordt de frequentie minder.

Wanneer na veel gesprekken de pester niet stopt met het pesten, kan er als uiterste sanctie deze leerling tijdelijk geschorst worden van school.

Verschil pesten..plagen

Wat is pesten?

Iemand wordt getreiterd of is het mikpunt van pesterijen als hij of zij herhaaldelijk en langdurig blootstaat aan negatieve handelingen verricht door één of meerdere personen.

Je noemt iets pesten als er sprake is van een ongelijke machtsverhouding. Als er gepest wordt, is het ene kind altijd sterker dan het andere. De pestkop misbruikt zijn macht.

Het slachtoffer heeft moeite zich te verdedigen. Het is steeds dezelfde die wint of die verliest. Meestal gebeurt pesten niet zomaar een keer.

Wat is plagen?

Bij plagen is er sprake van incidenten. Een persoon zegt iets, een andere zegt iets terug en meestal is het dan afgelopen. Vaak is het een kwestie van elkaar voor de gek houden. De machtsverhouding is gelijk. Plager(s) en geplaagde(n) hebben een gelijke of bijna gelijke macht. Bij plagen loopt de geplaagde geen blijvende psychische en/of fysieke schade op en is in staat zich te verweren.

Wat is het verschil tussen plagen en pesten?

Als kinderen aan elkaar gewaagd zijn, is er sprake van plagen. De ene keer doet de één iets vervelends, een volgende keer is het de ander. Plagen hoort erbij. Daar moet je (leren) tegen (te) kunnen. Plagen is een manier om grenzen te verkennen: hoever kan ik gaan? Plagen verduidelijkt iemands sterke en zwakke punten. Plagen is een spelletje. Niet altijd leuk maar nooit bedreigend. Pesten is dat wel.

2.2 Ontwikkeling kleuters

In de kleuterbouw worden de verschillende ontwikkelingslijnen uitgezet. De tussendoelen beginnende geletterdheid zijn inmiddels bekend. Deze worden gescreend in januari groep 2 door de IB-er. Aan de hand van deze screening wordt in overleg beslist welke kinderen in de RT een voorschotbenadering krijgen. Het komende jaar bekijken we de leerlijnen van de andere ontwikkelingsgebieden.

Cito ruimte en tijd in groep 2

Wanneer een kind een D of een E scoort dan maakt de leerkracht een analyse. Dan krijgt het kind op die onderdelen waarop hij/zij uitvalt, extra hulp in de klas. Het kan zijn dat het uitmondt in een groepsplan. Daar waar veel kinderen hierop uitvallen.

Cito taal kleuters

Wanneer kinderen een D of een E scoren, dan maakt de leerkracht een analyse. Dan krijgt het kind op die onderdelen waarop hij/zij uitvalt, extra hulp in de groep. Het kan zijn dat het uitmondt in een groepsplan.

In incidentele gevallen kan besloten worden de toets ordenen ook nog af te nemen.

2.3 Technisch lezen en spelling

de vorderingen op het gebied van technisch lezen en spellen volgen we aan de hand van het protocol voor dyslexie:

Jan. Gr.2: toets geletterdheid (alle kinderen) *

- Goede score.....geen actie
- Lage score.....voorschotbenadering

Juni gr. 2: herhaling toets geletterdheid (alleen die kinderen uit de voorschotbenadering *):

- Goede score.....uit de voorschotbenadering
- Lage score.....voorschotbenadering gaat over in PT in gr. 3

Oktober gr.3: herfstsignalering alle kinderen *:

- Goede score.....geen actie
- Lage score.....PT

December gr. 3: DMT 1a *

- Goede score.....geen actie
- Lage score.....RT leestraining

februari gr. 3: SVS **

(opsommingstekens)

score A t/m C..... geen actie

score D en E foutenanalyse (deze worden besproken met de ib-er)

Maart gr. 3: AVI alle kinderen + DMT 1b,2b *:

- Goede score.....geen actie
- Lage score.....RT leestraining

Juni gr. 3: AVI alle kinderen + DMT 1c, 2c, 3c *

kinderen met een lage AVI en de kinderen uit de PT en RT groepjes, de Dyslexie Volg Dokument testjes(DVD) afnemen en invullen in het DVD (opmerking: hier begint het eigenlijke volgen d.m.v. het DVD). Deze kinderen komen in het RT-circuit voor gr.4 terecht voor spelling en/of lezen. Dan zullen de kinderen 3x per week een half jaar lang intensief RT krijgen, om te zien of er sprake is van te weinig vooruitgang, ondanks de vele inspanningen.

juni gr. 3: SVS (zie boven)

Nov. gr. 4: AVI alle kinderen

Jan. gr. 4: DVD-testjes, die kinderen die uit gr.3 met die aantekening zijn gekomen, én de kinderen die alsnog te weinig vorderingen hebben gemaakt met de AVI *.

Kinderen die nog geen intensieve training hebben gehad (3x per week), krijgen vanaf januari 3x per week deze training voor spelling en/of lezen. Kinderen die al die intensieve RT hebben gehad, gaan op de normale wijze in de PT of RT verder (2x per week). Dit kan in de groep of buiten de groep.

Feb. gr. 4: SVS (zie boven) **

Juni gr.4: alle kinderen nog een keer AVI #

Ook wordt dan bekeken hoe we verder gaan met de kinderen uit de intensieve RT. Ook kan na een periode van intensieve training bekeken worden of het al zinvol is of een dyslexieverklaring wordt aangevraagd.

juni gr. 4: SVS (zie boven) **

Nov. gr.5 t/m 8: alle kinderen AVI #

Nieuwe uitvallers bij de AVI zullen weer een half jaar lang intensieve training krijgen, om de hardnekkigheid aan te tonen. Ook zullen zij in januari de DVD testjes krijgen.

Jan. gr.5 t/m 8: DVD-testjes voor die kinderen die daarvoor in aanmerking komen. Ook als er al een verklaring is afgegeven. *

Febr.en Juni gr. 5 t/m 8: SVS (zie boven)**

In twijfelgevallen zullen we wel de DVD-testjes in januari elk jaar afnemen, maar er geen verklaring mee aanvragen. Dit document wordt dan gebruikt om het V.O. beter te kunnen informeren over de ontwikkeling van het kind. Dat ze met name bij de vreemde talen extra alert moeten zijn of er toch nog sprake kan zijn van dyslexie.

2.4 Woordenschat en luisteren **

Deze toetsen dienen ter ondersteuning van het stellen van een goede diagnose bij taal-, spelling- en lees (begrijpend lezen) problemen

begrijpend lezen

Naast de methode-onafhankelijke Cito-toets maken we ook gebruik van methodegebonden toetsen. Goed gelezen of Tussen de Regels biedt registratieformulieren die duidelijk zichtbaar maken op welke onderdelen een leerling uitvalt. Op grond van de toetsuitslag kan je in de tussenweek remediërend aan de slag met deze leerling. De methode bevat hiertoe de nodige hulpbladen. Door de proces-didactische benadering die de methode volgt, ben je eigenlijk al voortdurend re-mediërend bezig. Op groepsniveau is de meerwaarde van de Cito-toetsen dan ook gering en heeft slechts een signalerende functie. Op schoolniveau hebben deze toetsen hun nut. Het is bij dit vakgebied moeilijk om tot eenduidige afspraken te komen op het gebied van diagnosticeren en remediëren. Tijdens leerlingbesprekingen moeten de vorderingen op dit gebied dan ook extra aandacht krijgen. De leerkrachten hebben de taak om de differentiatiemogelijkheden die de methode biedt ook op-timaal te benutten. Van de D en E scores wordt een toetsanalyse gemaakt. De interne begeleiders hebben de taak dit te coachen en te bewaken.

2.5 Rekenen **

Cito in groepen 3 t/m 8

In de groepen 3 t/m 8 gebruiken we WIG en Pluspunt. Naast de methodegebonden toetsen nemen we ook de Cito-toets af. De Cito-toetsen worden na analysering besproken met de intern begeleiders. Deze bespreking kan uitmonden in een groepshandelingsplan. Ook wordt bekeken welke leerlingen in aanmerking komen voor diagnosticering door de interne begeleider (in samenwerking met de leerkracht). Na diagnose wordt door de groepsleerkracht een handelingsplan opgesteld. De interne begeleider heeft hierbij een ondersteunende functie. De groepshandelingsplannen en individuele handelingsplannen sluiten zoveel mogelijk aan bij de mogelijkheden die de methode biedt op het gebied van zorg en differentiatie.

Methodegebonden toetsen groep 3 en 4 **

WIG en Pluspunt bevatten methodegebonden toetsen. Op grond hiervan vindt differentiatie plaats. De leerkracht volgt hierbij nauwkeurig de aanwijzingen die de methode in dit opzicht geeft ten aanzien van differentiatie, diagnose en hulp. De interne begeleider heeft hier een ondersteunende functie.

Methodegebonden toetsen groep 5-8 **

De leerkracht is verantwoordelijk voor het afnemen en verwerken van de methodegebonden toetsen. Op grond van de uitslagen, verricht de leerkracht diagnoses, past de leerkracht zijn onderwijs aan en stemt hij zoveel mogelijk af op de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Hij kan hierbij ondersteuning vragen/krijgen van de interne begeleider.

Automatiseringstoetsen **

In de methode WIG en Pluspunt zitten ook automatiseringstoetsen. Remediëring op het gebied van de automatisering vindt in principe plaats binnen de groep. Zorgniveau 1.

groep 3 t/m 8 algemene opmerkingen tempotoetsen **

Er wordt bekeken hoe je op groepsniveau verder moet. Dit kan resulteren in een groepshandelingsplan.

Verklaring:

* = intern begeleider

** = leerkracht

= ouders

2.6 Kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong

Tot nu toe hebben we alleen gesproken over ontwikkelingsachterstand. Maar er zijn ook een aantal kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong. Om deze kinderen zo vroeg mogelijk te signaleren, zullen we het volgende protocol volgen:

1. signalering

De signalering kan gestart worden door de leerkracht, de ouders of de IB-er. Binnen zes weken na binnenkomst mogen de kinderen individueel een menstekening maken en de leerkracht vult de observatielijst uit het SiDi in.

Als er goede redenen zijn om te spreken van een ontwikkelingsvoorsprong, zal de signalering volgens het digitale protocol onder leiding van de IB-er ingezet worden. Leerkracht, ouders en ib-er beslissen samen of er verder gediagnosticeerd wordt. Daarbij worden de volgende lijsten digitaal ingevuld in het DHH (digitaal handelingsplan hoogbegaafden):

- algemene indruk van de leerkracht

- signaleringslijst leerkracht
- algemene indruk ouders
- signaleringslijst ouders
- didactische gegevens uit het LVS
- overige bronnen
- interpretatie van de signaleringsprocedure

2. diagnosticering

- Als de signalering voldoende aangeeft dat er sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong, dan zal daarbij nog een leerlingvragenlijst worden ingevuld.
- Daarna zal de IB-er met de leerkracht een gesprek met de ouders hebben, waarbij gebruik gemaakt zal worden van een computergegenereerd profielverslag.
- Na dit gesprek wordt een eindverslag geschreven en een advies van het vervolgtraject gemaakt.

3. plan van aanpak

- a.d.h.v. het advies dat het digitale programma geeft, zal een plan van aanpak gemaakt worden.

4. evaluatie

- op korte termijn (6-8 weken), zal een evaluatie gehouden worden met de IB-er en de leerkracht en de ouders
- op de lange termijn (4-6 maanden) nog een keer
- op de korte termijn (wekelijks) zal een evaluatie met de leerling gehouden worden door de leerkracht
- op de lange termijn (6-8 maanden) nog een keer

Al deze gegevens worden in het digitale programma ingevoerd, en daaruit volgt dan weer een advies. Is er geen verbetering, dan zal overwogen worden in overleg met de ouders, externe deskundigen te raadplegen. Ook kan het resulteren in een aanmelding bij de plusklas, die bovenschools georganiseerd wordt. zeker als er sprake is van sociaal-emotionele problemen. Als een leerling daar geplaatst wordt, krijgt de leerkracht ambulante begeleiding van de plusklasleerkrachten.

3. Draaiboek complexe problemen

Op een basisschool staan de basisvaardigheden op het gebied van lezen, schrijven, taal, rekenen en sociale vaardigheden centraal. Al wat een kind extra leert, is prachtig, maar het gaat allereerst en allermeeft om deze basisvaardigheden. Je zou dit ook de minimumstof van ons basisonderwijs kunnen noemen.

Heeft een leerling op verschillende gebieden speciale zorg nodig met betrekking tot deze minimumstof dan spreken we van een complex probleem. Het is dan niet zinvol om per vak-/vormingsgebied een handelingsplan op te stellen. Voor de groepsleerkracht zou dat trouwens niet meer werkbaar zijn. Bovendien vraagt een complexe problematiek om speciale zorg en deskundigheid. Al met al reden genoeg om voor de complexe problemen een andere procedure te hanteren dan we hebben beschreven in hoofdstuk 2.

Signalering

Valt een leerling op drie of meer onderdelen uit en gaat het daarbij om basisvaardigheden, dan dient de leerkracht ervan uit te gaan dat hier sprake is van een complex probleem. De leerkracht meldt dit bij de interne begeleider.

We spreken ook van complexe problemen wanneer de procedures zoals beschreven in het algemene draaiboek in hoofdstuk 2 niet het gewenste resultaat hadden. Bijkomende voorwaarde is dat betreffende handelingsplan(nen) minstens twee keer zijn bijgesteld en (opnieuw) uitgevoerd en dat het gaat om één of meer basisvaardigheden.

Diagnosticering

Samen met de leerkracht probeert de interne begeleider de problematiek van de leerling zo helder mogelijk te maken. De interne begeleider observeert de leerling daartoe in de groep. Er wordt gekeken naar de totale ontwikkeling van de leerling, zowel in cognitief als in sociaal-emotioneel opzicht. Ervaringen van voorgaande leerkrachten zijn hierbij van belang.

De interne begeleider kan na overleg met en instemming van de leerkracht en de ouders besluiten dat de leerling wordt onderzocht door een orthopedagoog van de SBD.

De diagnosticering mondt uit in duidelijk geformuleerde hulpvragen.

Het onderzoek wordt besproken met de betreffende groepsleerkracht en intern begeleider. In het geval een orthopedagoog bij het onderzoek betrokken is, is deze ook aanwezig tijdens deze bespreking. De interne begeleiders stellen ten behoeve van deze bespreking, al dan niet in overleg met een orthopedagoog, een concept totaal handelingsplan op. De mensen die er nu bij betrokken zijn, bespreken dit concept en stelt het definitieve plan op.

Een totaal handelingsplan strekt zich uit over een lange(ere) periode dan een gewoon handelingsplan. Gedacht moet worden aan een periode van minstens een schooljaar. Bij voorkeur strekt een totaal handelingsplan zich echter uit over de hele (resterende) basisschoolperiode. Het bevat per vakgebied of vakonderdeel de doelen die we met betreffende leerling in elk geval willen bereiken. We hanteren hierbij zoveel mogelijk minimumdoelen. Deze dienen gerelateerd te zijn aan de kerndoelen en waar mogelijk overeen te komen met de minimumdoelen die de betreffende methoden hanteren.

Het totaal handelingsplan is zoveel mogelijk afgestemd op de onderwijsbehoeften van de leerling, zoals die tijdens het onderzoek naar voren kwamen. Tevens houdt het totaalplan rekening met de sociaal-emotionele ontwikkeling/behoeften van de leerling.

De remedial teacher stelt in overleg met de groepsleerkracht van het totaal handelingsplan afgeleide deelhandelingsplannen op. De rt-er kan daarbij ondersteuning vragen van de SBD.

Een deelhandelingsplan strekt zich uit over een periode van 18 schoolweken en maakt duidelijk hoe gedurende deze periode afgestemd moet worden op de onderwijskundige en opvoedkundige behoeften van de leerling. De totaaldoelen worden vertaald in kleine subdoelen (leerstappen).

Het deelhandelingsplan richt zich niet alleen op cognitieve maar ook op ontwikkelingsaspecten.

Remediëring

Indien mogelijk vindt remediëring plaats in de groep, door de eigen leerkracht. Naarmate zaken als klassenmanagement en zelfstandig werken beter beheerst worden door de groepsleerkracht, wordt dit steeds meer een vanzelfsprekendheid. De interne begeleider en de remedial teacher kunnen hierbij een ondersteunende functie hebben door bijvoorbeeld het ontwikkelen van materialen, het uitzetten van een leerroute, enzovoort.

Blijkt het niet mogelijk voor de leerkracht om de hulp (in de groep) gestalte te geven, dan wordt het handelingsplan uitgevoerd door de remedial teacher. Voorlopig vindt deze hulp plaats buiten de klas. Zo mogelijk verzorgt de rt-er in de groep begeleiding van een leerling.

Ook tijdens deze fase is het weer van belang dat de hulp veelzijdig in plaats van eenzijdig is. Er dient niet alleen afgestemd te worden op de onderwijskundige maar ook op de sociaal-emotionele behoeften van de leerling.

Evaluatie

Om de acht weken vindt evaluatie plaats. Hierbij zijn aanwezig de groepsleerkracht en eventueel de ib-er remedial teacher. Gecontroleerd wordt of de gestelde subdoelen bereikt zijn. De evaluatie wordt schriftelijk vastgelegd.

Op basis van de evaluatie wordt een nieuw deelhandelingsplan opgesteld. Vragen horend bij een halfjaarlijkse evaluatie zouden kunnen zijn:

1. Op welke manier vindt de zorg plaats?
2. Wie zijn bij de zorg betrokken?
3. Worden de deelhandelingsplannen correct uitgevoerd?
4. Werden de gestelde doelen bereikt?
5. Hoe ervaart de leerling de hulp/afstemming?
6. Heeft de zorg positieve invloed op de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling?
7. Heeft de zorg gunstig effect op de taakbeleving door de leerling?
8. Welke problemen doen zich voor in de voorbereidingsfase (bij opstellen deel-handelingsplan)?
9. Welke problemen doen zich voor in de uitvoeringsfase? (organisatorisch, pedagogisch, didactisch)
10. Hoe ervaart de leerkracht de uitvoeringsfase: positieve en negatieve zaken noemen?
11. Zijn de in het totaalplan genoemde hulpvragen (onderwijskundige/opvoedkundige/sociaal-emotionele behoeften) nog relevant?

Aldus inventariseren we de kwaliteit van de geboden zorg en gaan we na op welke punten het totaalplan bijgesteld moet worden. De vervolgens op te stellen deelhandelingsplannen dienen gerelateerd te zijn aan het bijgestelde totaalplan. De inventarisatie van de zorgkwaliteit kan ook leiden tot de overweging dat onze school onvoldoende zorgcapaciteit heeft om aan de hulpvragen van de leerling te voldoen.

4. Systematische leerlingbespreking

Groepsbesprekingen

Leerlingbesprekingen worden voorbereid door de groepsleerkracht. Dit gebeurt voor wat betreft groep 1 en 2 (nog) aan de hand van het observatie- en registratiestysteem wat gehanteerd wordt. Voor groep 3 t/m 8 gebeurt dit aan de hand van de toetsoverzichten. Opvallende zaken worden op de daarvoor bestemde formulieren aangegeven. De leerkracht zet daarnaast op schrift welke knelpunten zij ervaart in het bieden van zorg aan bepaalde leerlingen.

Besproken worden alleen leerlingen die op een of meer gebieden extra aandacht vragen van de leerkracht. Tijdens de leerlingbespreking krijgt ook de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen aandacht.

De groepsleerkracht zorgt ervoor dat de IB-er minstens een week van tevoren een kopie ontvangt van de gegevens van de leerlingen die tijdens de bespreking aan de orde komen.

Zorgbesprekingen

Na elk RT-blok worden de leerlingen die RT of PT krijgen besproken door de leerkracht met de IB-er. Tevens worden dan de leerlingen besproken die een week daarvoor via het aanmeldingsformulier zijn aangemeld voor RT. Deze bespreking kan samenvallen met de groepsbespreking.

Leerlingbesprekingen

De leerkracht maakt daarbij ook duidelijk over welke leerlingen zij het vooral wil hebben en waarom. Het stellen van de hulpvraag is hierbij erg belangrijk.

De interne begeleider zorgt ervoor dat alle deelnemers minimaal een week van tevoren een kopie krijgen van relevante toetsgegevens van de leerling.

Alle deelnemers bereiden zich goed voor en denken na over de vraagstellingen van de leerkracht van de betreffende groep.

De leerlingbespreking duurt maximaal anderhalf uur en wordt voorgezeten door de interne begeleider. Van elke vergadering wordt een notulen gemaakt. De interne begeleider archiveert deze 'notulen' en gaat op de volgende vergadering na of de besluiten zijn uitgevoerd enzovoort. Achterliggende gedachte bij het voeren van leerlingbesprekingen is dat leerkrachten kunnen leren en profiteren van elkaars kennis en inzichten. Zo beschouwd zijn leerlingbesprekingen een vorm van collegiale consultatie. Dat maakt ze ook zo waardevol. Openheid naar elkaar en respect voor elkaar worden bevorderd. Leerlingbesprekingen dragen er bovendien toe bij dat de deskundigheid van de leerkracht wordt uitgebouwd. Zo beschouwd dragen leerlingbesprekingen bij aan de zorg op groepsniveau. Vandaar dat we de leerlingbespreking een zelfstandige plaats willen geven naast het frequente leerlingenoverleg dat plaats gaat vinden tussen groepsleerkracht en interne begeleider.

Zorgoverleg

Minimaal drie keer per jaar komt iedereen die met de leerlingenzorg te maken heeft in vergadering bijeen. Dat gebeurt onder voorzitterschap van de directeur. Gesprekspunten zijn onder andere zorgstructuur, beschikbare tijd, jaarplanning, toetskalender, middelen, bijzondere financieringen, bijscholing, wsnsn, etc.

DIBO

Minimaal drie keer per jaar komen de intern begeleiders en de directeur bijeen voor dit overleg. In deze besprekingen gaat het meer over inhoudelijke zaken. Gesprekspunten zijn onder andere de coaching van leerkrachten, evaluatie van ons onderwijs, oplossen van knelpunten binnen de school als het gaat om onderwijs en zorg, landelijke ontwikkelingen, contacten met instanties en overlegorganen in de regio, etc.

5. Contacten met de ouders binnen onze zorgstructuur

5.1 Algemeen

Ouders hebben er recht op te weten hoe wij het onderwijs in de groep verzorgen. Ouders hebben er recht op te weten hoe wij op individueel, groeps- of schoolniveau gestalte geven aan het bieden van onderwijs op maat. Ouders hebben recht op inzage in alle gegevens betreffende hun kind(eren). Daarbij dient te worden opgemerkt, dat alle handgeschreven aantekeningen persoonlijke opmerkingen van de leerkracht, of IB-er niet ter inzage zijn.

Het behoort tot de verantwoordelijkheid van de groepsleerkracht om ouders op correcte wijze op de hoogte te houden met betrekking tot de ontwikkeling van hun kind(eren).

De groepsleerkracht beschouwt een goed contact met de ouders als waardevol en is bereid hierin te investeren.

Wanneer uit overleg tussen de leerkracht en de IB-er blijkt dat er extra zorg noodzakelijk is, dan onderneemt de leerkracht de benodigde stappen naar de ouders. Dit kan zij/hij samen met de IB-er doen. De interne begeleider motiveert dit besluit en maakt het zorgtraject zo duidelijk mogelijk naar de leerkracht.

Instemming van de ouders is een wettelijk vereiste om het handelingsplan te kunnen uitvoeren.

Bij zorg op niveau 3, bespreekt de interne begeleider met de onderzoeker en de leerkracht met de ouder(s) de conclusies die het diagnostisch onderzoek opleverde en het handelingsplan.

terne begeleider bespreekt ook in deze fase nog eens het zorgtraject met de ouder(s). Is de speciale zorgprocedure van toepassing, dan moet de ouders ook duidelijk gemaakt worden dat tijdens de evaluatiefase als beschreven in hoofdstuk 2 besloten kan worden de leerling aan te melden bij de Permanente Commissie Leerlingenzorg.

De groepsleerkracht en de intern begeleider motiveren tijdens het gesprek het besluit. Samen met de ouder(s) evalueren zij bovendien het doorgelopen zorgtraject. De ouder(s) krijgt/krijgen voldoende ruimte om hun standpunt kenbaar te maken. Het gesprek wordt schriftelijk verslagen. De ouders ontvangen een kopie.

5.2 Samenwerking school-ouders

Om het probleem van het kind volledig in beeld te krijgen, is het noodzakelijk dat de leerkracht in gesprek gaat met de ouders. Doel hierbij is te komen tot een informatie-uitwisseling, zodat een verantwoord plan van aanpak gerealiseerd kan worden. In algemene zin mogen we er van uit gaan dat ouders hun kind het beste kennen.

6. Bevoegdheden en verantwoordelijkheden binnen onze zorgstructuur

6.1 Taken interne begeleider:

1. coördinerende taken

- opstellen van procedures en richtlijnen; o.a. het opzetten en uitwerken van het LVS
- organiseren van onderzoek en hulp
- bewaken van procedures en afspraken
- voorbereiden en voorzitten van leerlingbesprekingen, groepsbesprekingen en zorgoverleg
- regelmatig overleg met de directeur (DIBO)
- dossiervorming en dossierbeheer
- opstellen van de toetskalender
- verzamelen van toetsgegevens en/of groepsoverzichten
- coördineren van aanmelding en verwijzing van leerlingen voor interne zorg (RT, logopediste, MRT, maatschappelijk werk, CMD)
- onderhouden van contacten met andere IB-ers uit het werkverband
- coördineren van het terugplaatsen van leerlingen van het SBO naar het BAO
- het coördineren van gesprekken met ouders

2. begeleidende en adviserende taken

collegiale consultatie; hulp en advies geven aan collega's m.b.t. zorgleerlingen, didactische vragen e.d., gevraagd en ongevraagd

- leerkrachten hulp bieden bij het maken van een groepsplan of een individueel hulpplan n.a.v. toetsgegevens en observaties
- leerkrachten ondersteunen bij het zoeken van remediërend materiaal, wegwijs maken in de orthotheek
- observeren van klassensituaties
- adviseert directeur bij doublures van leerlingen
- adviseert de directeur bij de intake en/of aanname van nieuwe leerlingen
- coachen van leerkrachten
- ondersteunen van leerkrachten bij het onderhouden van contacten met ouders

3. innoverende taken

- kennisoverdracht bij inhoudelijke vergaderingen
- analyseren van de zorgverbreding; uitwerken van didactische leerlijnen n.a.v. toetsresultaten en gegevens afkomstig uit de groeps- en leerlingbesprekingen, plannen. ideeën terugkoppelen naar het team
- evalueren van de zorgverbreding
- motiveren van leerkrachten
- initiatieven nemen in innovatieve veranderingen m.b.t. het didactisch en sociaal-emotioneel functioneren van de leerlingen binnen de school

6.2 Taken remedial teacher

- De RT-ers zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de handelingsplannen
- Het totaalplan wordt uitgesplitst in handelingsplannen die systematisch om de zes weken geëvalueerd moeten worden. IB-ers moeten de uitvoering hiervan coördineren.
- De RT-ers zijn samen met de leerkracht(en) verantwoordelijk voor het evalueren van de geboden zorg en het bijstellen van het handelingsplan.
- De RT-er maakt in overleg met de leerkrachten een rooster van de te begeleiden leerlingen.
- De RT-er neemt deel aan het zorgoverleg.
- De RT-er zorgt voor de diagnostisering.

6.3 Taken groepsleerkracht

- De leerkracht is verantwoordelijk voor het stimuleren en begeleiden van de didactische en sociaal-emotionele ontwikkeling van alle leerlingen in zijn groep en gaat er van uit dat leerlingen verschillende onderwijsbehoeften hebben. De taak van de leerkracht is om zo goed mogelijk aan deze behoeften tegemoet te komen.
- De leerkracht is bekend met het interne zorgsysteem van de school.
- De leerkracht maakt een jaarplan.
- De leerkracht neemt de toetsen af en kijkt ze na.
- De leerkracht maakt een groepsoverzicht en een analyse.
- De leerkracht geeft een kopie van deze toetsinformatie door aan de interne begeleiders.
- De leerkracht legt schriftelijk verslag van de vorderingen van de leerlingen in de zorgmap.
- De leerkracht signaleert, observeert en interpreteert de toetsgegevens, indien gewenst, samen met de interne begeleiders en stelt een groeps- of individueel handelingsplan op.
- De leerkracht bereidt groepsbesprekingen voor d.m.v. het invullen van het groepsbesprekformulier.
- De leerkracht bereidt leerlingbesprekingen voor d.m.v. het invullen van het leerlingbesprekformulier.
- De leerkracht meldt zorgleerlingen aan bij de interne begeleiders voor nader overleg.
- De leerkracht onderhoudt regelmatig contact met ouders van alle leerlingen in de groep en draagt zorg voor rapportage.
- De leerkracht draagt bij aan innovaties en ontwikkelingen binnen de school.
- De leerkracht dient op de hoogte te blijven van recente ontwikkelingen op het gebied van zorg en / of leerlingproblematiek

6.4 Taken directeur

- De directeur is eindverantwoordelijk voor de zorg binnen de school.
- De directeur laat zich informeren door alle bij de zorg betrokken personen.
- De directeur geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de bij de zorg betrokken personen.
- De directeur coördineert de ontwikkelingen op het gebied van de zorg.
- De directeur neemt besluiten m.b.t. zorg.
- De directeur initieert veranderingen en ontwikkelingen, zo mogelijk samen met de voor de zorg verantwoordelijke personen.
- De directeur heeft regelmatig overleg met de interne begeleiders en andere voor de zorg verantwoordelijke personen binnen de school.
- De directeur maakt de zorgparagrafen van het schoolplan en de schoolgids.
- De directeur stimuleert nascholing op het gebied van specifieke leerlingenzorg.
- De directeur onderhandelt en sluit contracten met externe zorginstanties.
- De directeur bewaakt het ontwikkelingsproces van de school, rekening houdend met het schoolconcept en het schoolplan.
- De directeur houdt zich op de hoogte van actuele ontwikkelingen m.b.t. onderwijsinnovaties.
- De directeur controleert of een ieder zich aan de afspraken houdt
- De directeur agendeert de zorg tijdens functionerings- en beoordelingsgesprekken.
- De directeur legt verantwoording af aan het bevoegd gezag.